

Nr 1086

Sää'mkiöll'lää'kk

U'vddum He'Issnest rosttovmannu 15 peei'v 2003

Riikkpeei'vi riäššâm mie'ldd šiött'teet:

1 lääkk

Aalmlaž šiött'tõõzz

1 §

Lää'jj juu'rd

Tän lää'jj jurddân lij jii'jjes peä'lest staañad vuäddlää'jjest šiött'tuum sä'mmlai vuõiggâdvuõd ää'nned da viikkâd oudâs jii'jjes kiõl da kulttuur.

Tän lää'jjest šiött'teed sä'mmlai vuõiggâdvuõdâst ää'nned jii'jjes kiõl duõmmištmet da jee'res ve'rggnee'kkîn di õõlmâs vää'ld õõlgtumužžin čõõdted da viikkâd oudâs sä'mmlai kiõll'la vuõiggâdvuõdid.

Täavtõsân lij, što sä'mmlai vuõiggâdvuõtt vuõiggmiõllsa vuõiggâdvuõdjaåttmõõžž da šiõgg vaaldsem diõtt staañet kiõlâst soorččkani di tõt še, što sä'mmlai kiõll'la vuõiggâdvuõdid čõõdted nu'tt, što tõið ij taarbâž jee'rab raukkâd.

2 §

Lää'jj suävtemvu'vdd

Ve'rggnee'kk, koid tät lää'kk kuâskk lie:

1) Enontekiõ, Aanar, Suá'djel da Uccjoogg koo'ddi tuáimmorgaan da nákam koo'ddi leett tuáimmorgaan, koin mii-ne täin koo'ddin lij mie'ldd;

2) nákam duõmmištâm da valdia pirrõs- da pääiklažvaaldsem ve'rggnee'kk, kooi ve'rgg-voudda oudpeä'lnn sarnnum kää'dd obbnes le'be vuä'ssnes ko'lle;

3) Sää'mjânnam läänhalltõs da tõn õhttõõzzâst tuáimmjeei tuáimmorgaan;

4) sää'mte'gg, sää'maa'sši sagstõõll-

âmka'dd da sää'mlää'jj (253/1995) 42 §:sest mie'rruum sijddsååbbar;

5) valdiasåbbar vuõiggâdvuõttkansler da eettikää'dd vuõiggâdvuõttå'sšååum;

6) õõ'nn'jiä'sšååum da õõ'nn'jilättem-lu'vddkå'dd, tää'ssärvvåskkooumaž da tää'ssärvvlu'vddkå'dd, teåttsue'jjåskkooumaž da teåttsue'jjlu'vddkå'dd di minoritetåskkooumaž;

7) Naroodjeältõkstrooite'1 da mäddtäällnee'kkî jeältõkstrooite'1; di

8) nákam valdia vaaldsemve'rggnee'kk, kook muttåzoocâmve'rggnee'kkîn kiõtt'tå'le oudpeä'lnn sarnnum vaaldsemve'rggnee'kkest tu'mjem vuålla puåttam aa'sšid.

Tän lää'jj ålgg jää'kkted še puä'z3håidd-lää'jj (848/1990) da puä'z3håiddasetõõzz (883/1990) vuålla kuulli vaaldsemaa'sši kiõtt'tõõllmuužžâst tõin valdia ve'rggnee'kkîn da paalgåskoo'ddin, kooi ve'rgg- le'be tuáimmvoudda sä'mmlai dommvu'vdd obbnes le'be vuä'ssnes kooll, di Päälgåskoo'ddi õhttõõzzâst še.

Lää'jj ää'net jäärnåkstrooitlivui'm da õhttõõzzivui'm di privatoummivui'm nu'tt mä'htt šiött'teet 17 da 18 §:sest da seämmanalla ceerkavlaž ve'rggnee'kkivui'm nu'tt m'htt šiött'teet 30 §:sest.

Sä'mmlai dommvu'vdest ää'net spe-sialšiött'tõõzz, kook ko'lle lää'jj 3 lo'kkê.

3 §

Mie'rrumuuzž

Tän lää'jjest mie'rreet što:

1) sää'mkiõll lij aanarsää'mkiõll, nuõrttsää'mkiõll le'be tá'vvsää'mkiõll õ'nnum kiõl le'be mainsteejajoouk mie'ldd;

2) *sä'mmlaž* lij sää'mtee'ggin u'vddum lää'jj (974/1995) 3 §:sest mie'rruum sä'mmlaž;

3) *sä'mmlai dommvu'vdd* lij sää'mtee'ggin u'vddum lää'jj 4 §:sest mie'rruum sä'mmlai dommvu'vdd; di

4) *ve'rggnek* lij 2 §:z 1 da 2 momenttist mie'rruum duõmmišttd da jee'res ve'rggnee'kkid da strooitlid da paalgâskoo'ddid di Paalgâskoo'ddi õhttõõzz.

2 låakk

Kiõll'la vuõiggâdvuõd

4 §

Sä'mmla vuõiggâdvuõtt ââ'nned sää'mkiõl ve'rggnee'kkivui'm

Sä'mmlast lij vuõiggâdvuõtt jii'jjes ää'sš diõtt le'be nõkam ää'sš diõtt, ko'st suu kuulât, ââ'nned tän lää'jjest mie'rruum ve'rggnee'kkin sää'mkiõl.

Ve'rggnek ij vuä'z rää'jtet le'be keâldd-õõttâd cõõdtemest tän lää'jjest mie'rruum kiõll'la vuõiggâdvuõdid tõi diõtt, što sä'mmlaž siltad jee'res kiõl še, hä't lää'ddkiõl le'be ruõcckõl.

5 §

Ju'ridlažoummu kiõll'la vuõiggâdvuõd ve'rggnee'kkivui'm

Õhttõõzzâst da skiaᅇkksie'breſt, koonn på'rddke'e'rijid ke'rtet säämas, lij vuõiggâdvuõtt ve'rggnee'kkivui'm sagstõõllmen ââ'nned på'rddke'e'rij kiõl jää'kktee'l suävlaž vuä'zzin, što mä'id 4 §:sest šiõtt'teet sä'mmlai vuõiggâdvuõdâst ââ'nned sää'mkiõl.

Škooulâst, koonn mä'ttõskiõllân lij sää'mkiõll, lij seämmanalla vuõiggâdvuõtt ââ'nned sää'mkiõl nu'tt mä'htt 1 momenttist šiõtt'teet.

6 §

Sää'mkiõl âânnem võborše'knallšem tuâim-morganivui'm

Enontekiõ, Aanar, Suä'djel da Uccjoogg koo'ddi tuâimmorgaani sä'mmlain lij vuõiggâdvuõtt ââ'nned sää'mkiõl såbrin da

ke'e'rted säämas ke'e'rtlaž ceälkkmuužžid, koi'd õhtteet på'rddkerjja. Tät seämma kuâskk saa'mi valdia lu'vddkâ'ddnee'kkid, komiteanee'kkid, tuâjj'joukknee'kkid da va'steei tuâimmorganee'kkid sä'mmlai dommvu'ust da tõi åalgpeä'lnn še, te'l ko kiõtt'tõõlât sä'mmlai aa'sšid. Paalgâskoo'ddi õhttõsnee'kkest da tõi halltõsnee'kkest lij seämmanalla vuõiggâdvuõtt såbbrest mains-ted säämas.

Ooudpeä'lnn tän ceäkksest sarnnum såbrin ålgg jä'rted taa'rbi mie'ldd tu'lkõõzz.

7 §

Vuõiggâdvuõtt i'lmmed sää'mkiõll jie'nnkiõllân narodteättriâšsmõ'sše

Sä'mmlast, keä'st lij Lää'ddjânmmest dommkâ'ddläa'jjest (201/1994) sarnnum dommkâ'dd, lij vuõiggâdvuõtt i'lmmed narodke'rtjriâšsmõ'sše ruõkkâm diõtt, što suu jie'nnkiõll lij sää'mkiõll.

8 §

Ve'rggnee'kki teâdtumuš

Ve'rggnee'kk â'lge äâ'nned sää'mkiõl te'l še, ko sij teâdte oummid aa'sšeez pirr.

Ve'rggnee'kk i'lmmedõõzz, kuultõõzz da õlmsapiijmõõžž di jee'res teâdtumuuzž oummid, seämmanalla ko vuä'ppeskõõlb da narod ââ'nnemnalla ju'rddum lomaak tiuddeemvuä'pstõõzzivui'm â'lge raajjâd da u'vdded sä'mmlai dommvu'ust säämas še.

Suudvuõiggõõzz, su'vddi, kihlkâ'ddkonttâr le'be tõi juâkkaz le'be kihlkâ'dd påâdai konttâr le'be tõi ve'rggoummu vee'rt peä'lest u'vddum kuultõõzz da teâdtõõzz pri- vatoummu vuõiggâdvuõd kuõskki aa'sšin vuei'tet kuuitâg mä'tmešt u'vdded pâi lääd- das, te'l ko mâka sää'mkiõl âânnmõš le'ççi taarbt'e'mes.

Jee'res ko 2 §:z 1 da 2 momenttist mie'rruum valdia ve'rggnee'kkin da strooit- lin ålgg 1 momenttist sarnnum i'lmmedõõzz, kuultõõzz, õlmsapiijmõõžž da teâdtõõzz di lomaak tiuddeemvuä'pstõõzzivui'm raajjâd da u'vdded säämas še, te'l ko tõi kue'skke vuei'vv'vuä'zzest sä'mmlaid le'be te'l ko mudoi lij vääžnai vââ'kk.

Vaali da meerjiõnstumuuži diõtt rajjum i'lmmtõskoortid jeät rajju säämas lokku vää'ldkani sää'mtee'ggin u'vddum lää'jj 24 §:sest sarnnum i'lmmtõskoortid.

9 §

Lää'jj da jee'res šiõtt'tõõzz di šiõtt'tee-mehdtõõzz da smiõtl'dõõgg

Sä'mmlai kuõskki lää'jj da jee'res šiõtt'tõõzz di valdiasuåppmõõžž da jee'res Lää'ddjannam šiõtt'tõsnorldõõggâst čõõdteei ä'sškeer'jid da teättanouddmuužžid čõõdteet sää'mkiõllsaž jåarglåtmmõššân še, te'l ko valdiasaåbbar le'be ää'sšvuä'sslaž ministeria nu'tt meärrad. Tät seämma kuåskk meärrõõzzid, vuä'ppõõzzid, tu'mmstõõggid da teättanouddmuužžid, koid čõõdteet ministeria le'be valdia jee'res ve'rğgneek'k mie'rreemnorldõõggâst.

Ministeriast le'be valdia komiteast, tuåjj-jooukâst le'be tõõinallšem tuåimmorgaanin valmstõllum da čõõdteet vuåla šõddâm lää'kkehdtõõzz da smiõtl'dõõgg le'be tõõi vu-ännõõzz čõõdteet säämas še, ko ministeria nu'tt meärrad, te'l ko tõk kue'sk'ke sä'mmlaid le'be te'l ko muđoi lij vääžnai vää'kk tue'jjeed nu'tt.

10 §

Sää'mkiõl âannmõš ve'rğgneek'k tuåjjkiõllân

Ve'rğgneek, kää'tt reuågg pâi sää'maa'sši pirr, vuåitt ää'nned tuåjjkiõllân sää'mkiõl lää'ddkiõl paaldâst.

3 låakk

Sä'mmlai dommvuu'dest suåvtem vuåla šiõtt'tõõzz

11 §

Spesial õõlgtumuužž

Ooudpeä'lnn 2 §:z 1 momentist mie'rrium ve'rğgneek'k ä'lgge sä'mmlai dommvuu'dest åarai ve'rğgpõõrtin da jee'res tuåimppåai'kin jää'kkted võl, što mai'd 12-16 §:sin šiõtt'teet.

12 §

Vuõiggådvuõtt ää'nned sää'mkiõl ve'rğgneek'kivui'm

Sä'mmlast lij vuõiggådvuõtt ää'nned ve'rğgneek'kivui'm lää'dd- le'be sää'mkiõl jii'jjes va'lljumuužž mie'ldd. Vuõiggådvuõd-âst ää'nned ruõcc kiõl šiõtt'teet kiõll'lää'jjest (423/2003).

Sä'mmlast lij seämma vuõiggådvuõtt sä'mmlai dommvuu'd åålgpeä'lnn še valdia ve'rğgneek'kivui'm te'l, ko tak muttåzoo-ccåmve'rğgneekken kiõtt'tå'lle dommvuu'd ve'rğgneek'kest alttuum aa'sšid.

13 §

Vuõiggådvuõtt vuä'žžad tuåimtemkee'rij le'be jee'res ä'sškeer'j säämas

Sä'mmla, kää'tt lij ää'sšvuä'sslaž, ålgg u'vdded suu raukkmõõžž mie'ldd suudkåc-čemooccmõõžž, suudâm, tu'mmstõõgg, pâ'rddkee'rij le'be jee'res ä'sškeer'j säämas tõn vuä'zzest, ko ä'sš kuåskk suu vuõiggõõzz, ouddõõzz le'be õõlgtõõzz, pe'ce te'l ko kõõcõmõõžžâst lij ä'sškeer'j, kää'tt ij vaaikad ää'sš čåuddmõ'sše. Te'l ko sä'mmlaž, kää'tt lij ää'sšvuä'sslaž, lij ää'nnam ke'rijtee'l le'be mainstee'l sää'mkiõl, ko son lij sagstõõllâm ve'rğgneek'kin, kää'tt suu aa'sšees häidd, su'nne å'lgg u'vdded säämas tuåimtemkee'rij va'steei veeidåsvuõdâst da va'steei ouddõõzzin nu'tt, što son ij taarbâž tõn jee'rab raukkâd.

Tuåimtemkee'rjest ålgg kuuitåg u'vdded pâi staan jåarglåtmmõõžž säämas, ko mâka ää'sšvuä'ssla lie jianai da sij jie leåkku õõutmiõlâst sää'mkiõl ää'nnmest.

14 §

Sää'mkiõl silttõs da tõn kuõskki čeä'ppvuõttõõlgtõõzz

Te'l ko ve'rğgneek'k vålld oummid riõuggu, ålgg ää'nned huõl tõ'st, što personkå'dd juõ'kk konttrest le'be tuåimppåai'kest pâstt kääzzkå'sttd ä'sšlaid säämas še. Ve'rğgneek'k

âlgg tän lââ'ssen škooul'jumuužž jâ'rstee'1 le'be jee'res vue'jjivui'm ââ'nned huõl tõe'st, što personkâ'dd silttad te'mmet sää'mkiõl, što pâstt hoi'ddjed tuâjes sää'mas.

Sää'mkiõl silttõõzz vuei'tet piijjâd kiõllsilttõõzz kuõskki čea'ppvuõttõõlgtõsân valdia ve'rggnee'kk personkâdda lââ'jjin le'be la'kke vuâddee'1 valdiasâbbar le'be ministeeria asetõõzzin di seâmmanalla kââ'ddla ve'rggnee'kk personkâdda kâ'dd-lââ'jj (365/1995) mie'ldd, te'1 ko nâkam čea'ppvuõttõõlgtõõzzâst ij leäku šiõtt'tuum lââ'jjin le'be la'kke vuâddee'1. Sää'mkiõl silttõs kiõččât spesial merittân, hâ't tøn ij leäku piijjum vee'rj, tuâim le'be tuâi čea'ppvuõttõõlgtõsân.

Sää'mkiõl silttõõzz kuõskki čea'ppvuõttõõlgtõõzzin lij suâvlaž vuâzzin viõggâst, što mâi'd šiõtt'teet lââ'jjest (424/2003) õõlmâsohttsažkoo'ddi personkâ'dd kiõllsilttõõzzâst. Sää'mkiõl silttõõzz čuâ'jjet takai kiõlltu'tkkõõzzin u'vddum lââ'jjest (668/1994) mie'rrium kiõlltu'tkkõõzzin le'be mättjumuužž ääi'j rajjum kiõllteestin le'be õllškooulmättjumuužžin.

15 §

Ve'rggnee'kk õõlgtumuš ââ'nned sää'mkiõl

Ve'rggnee'kk â'lgge i'lmmtõõzzin, kâččmõõžžin da kee'rjin, koid vuõl'tteet ää'sšvuâ'ssla le'be tøn ooumže, keäzz âlgg lââ'jj mie'ldd i'lmmted tu'mmjem vue'lnn ââ'rai le'be tu'mmjem vuâlla puõ'tti ää'sšest, ââ'nned ää'sš kiõtt'tõõllâm kiõlâst soorčkani vuâsttavâ'lddeja kiõl, te'1 ko tõt lij teâdast le'be vuâžžat hie'lkeld tiõttu, le'be ââ'nned lââ'ddkiõl lââ'ssen sää'mkiõl še.

Ve'rggnek âlgg raauktää ââ'nned sää'mkiõl, te'1 ko vasttad su'ne tuâimtum sää'mkiõllsa kee'rjid.

Ve'rggnee'kk â'lgge tuâjsteez mudoi še viikkâd oudâs sää'mkiõl âânnmõõžž.

16 §

Sää'mkiõl âânnmõš kââ'dd ä'sškee'rjin

Nâkam kââ'dd, ko'st sâ'mmla lie leâm mõõnni ee'jj vuõssmõs peei'v jâänab ko õht

kuâlmõs, tuâimorgan âlgg ââ'nned sää'mkiõl še nâkam pâ'rddkee'rjin da jee'res ä'sškee'rjin, koid ij õõlg u'vdded privat ää'sšvuâ'ssla da kookk lie mudoi vââžnai. Jee'res še kâ'dd âlgg ââ'nned sää'mkiõl nâkam ää'sškee'rjin nu'tt veeidsen ko sij tâtta.

17 §

Jäärnâkstrooite'1 di valdia le'be kââ'dd vuâimstam õutstõõzz

Valdia jäärnâkstrooite'1 di nâkam kääzzkõõzz pu'hti õutstõs, ko'st valdiast le'be õõut le'be määng 2 §:z 1 momeent 1 pää'ikest mie'rrium kââ'ddest lij mie'rreemvâldd, âlgg sâ'mmlai dommvuu'dest u'vdded tän lââ'jj oudldam kiõll'laž kääzzkõõzz da âlgg teâdted naroo'de sää'mas še tuejjumuužž šlaajj da ää'sš oudldam veeidâsvuõd' mie'ldd da nâkamnalla, što tøn obbvõttân ärvtõõlee'1 vuei'tet ââ'nned jäärnâkstrooite'1 le'be õutstõõzz peâ'lest mäâžna. Te'1 ko valdia jäärnâkstrooite'1 hâidd ve'rggnek'tuâi, tõzz âlgg suâvvted, što mâi'd tän lââ'jjest šiõtt'teet ve'rggnee'kkest.

18 §

Privatoummu kiõll'laž kääzzkâ'stemõõlgtõs

Te'1 ko mâka õõlmâs vaaldšemuâjj lij lââ'jjin le'be la'kke vuâddee'1 šiõtt'tuum privatooumže, suu kuâskk, te'1 ko son hâidd tän tuâi sâ'mmlai dommvuu'dest, tõt što mâi'd tän lââ'jjest šiõtt'teet ve'rggnee'kkest. Te'1 ko nâkam tuâi vuâsttava'lddi sâ'mmlai dommvuu'dest tuâimm ve'rggnee'kk tu'mmstõõgg le'be jee'res tuâim diõtt le'be ve'rggnee'kk da vuâsttava'lddi kõskksaž suâppmõõžž diõtt, ve'rggnee'kk âlgg ââ'nned huõl tõe'st, što tän lââ'jj mie'ldd saž kiõll'laž kääzzkõõzz uu'det te'1, ko hââidet tuâi. Tâ'st âlgg ââ'nned huõl te'1 še, ko ve'rggnee'k oudd jee'res ko õõlmâs vaaldšemuâi privatoummu hââid vue'lnn sâ'mmlai dommvuu'dest, ko mâka tän lââ'jj oudldam kääzzkõstää'ss tøn õõlgad.

4 l  kk

**Vuoiġġadvuott tu   kk  sse da
j  rgl  ttm   sse**

19  

Vuoiġġadvuott tu   kk  sse

Te 1 ko t  n l   jj mie 1dd mainstet       kiott'toollmest s  mkiol, oolġci       kiott'toollm      u'vdded n  kam re ugla tu  jjan, k   tt silttad s  mkiol. Te 1 ko ve r  ġnee   kest ij le kku n  kam s  amas silteei re ugla , k   tt vuaitci kiott'tooll  d      ,   lgg ve r  ġnek j  rjsted tu   kk      d  aram, te 1 ko t  t ij ji      ann huol tu   kk     st.

20  

*Vuoiġġadvuott tu  imtemkee   rj da jee   res
     ke   rj j  rgl  ttm   sse*

Te 1 ko vaald  em     st, vaald  eml   jja  nmem     st le   be rikos     st suudk    m   , suud  m, tu  mmstok, p  rddke   rj le   be jee   res      ke   rj ij rajjum l  ad  das le   be ru  c  s, ve r  ġnek   lgg u'vdded s  mmla, k   tt lij      svu  ssla , suu raukk  m diott m  auste   m veerjla  j  rgl  ttm      t  n      ke   rin t  n vu  zzest ko       ku  skk suu vuoiġġo   , ouddo    le   be oolġto   , pe   ce te 1 ko k  o   m     st lij      ke   rj, k   tt ij vaaikad            dm     . J  rgl  ttm      lgg ohtteed tu  imtemkerjja le   be jee   res      kerjja.

Te 1 ko veerjla  j  rgl  ttm     st lij j  rgl  ttm  v   k  , ve r  ġnek   lgg teevv  d t  n, pe   ce te 1 ko teevvm    lij aivv taarbte   mes. S  mmla, k   tt lij      svu  ssla ,   lgg te 1 u'vdded tivvum tu  imtemkee   rj d  aram.

21  

*Vuoiġġadvuott vu     ad j  rgl  ttm     
s  mkiol konttrest*

Ve r  ġnee   kest, k   tt t  n l   jj mie 1dd   lgg u'vdded suu tu  imtemkee   rjest s  mkiol  sa  j  rgl  ttm      le   be tu  im-

temkee   rj s  amas, lij vuoiġġadvuott vu     ad j  rgl  ttm      s  mkiol konttrest, te 1 ko j  rgl  ttm      ij vuei   t mudoi ha   k  eed. Se  mmanalla ve r  ġnee   kest lij vuoiġġadvuott vu     ad konttrest s  mkiol  sa       ke   rjest j  rgl  ttm      l  ad  das.

22  

*J  rgl  ttm     st le   be tu   kk     st
  od  m kuuli m  hssem*

Te 1 ko valdia ve r  ġnek   lgg u'vdded le   be tu  imted      vu  ssla tu  imtemkee   rj le   be      ke   rj s  amas le   be s  amas j  rgl  ttum le   be   lgg      ned tu   kk     , valdia m  hss tu  imtemkee   rj raajjimest le   be j  rgl  ttmest le   be tu   kk     st s  amas   od  m kuulid.

K   dd, koo   ddi ohtt  s le   be aa   helk   dd le   be sie brrk   dd m  hss 4—6, 12, 13, 15, 16 da 30   :sin mie   ruum tu  imtemle   be jee   res      ke   rj raajjimest le   be j  rgl  ttmest le   be tu   kkemest   od  di kuulid.

23  

     la  m  hss j  rgl  ttm      ji    

Te 1 ko valdia, k   dd lebe koo   ddi ohtto    ve r  ġnekka le   be ceerkavla ve r  ġnekka lij vuolttuum      ke   rj s  amas, h  t      st ij le kku vuoiġġadvuott      ned s  mkiol t  n ve r  ġnee   kin,   lgg ve r  ġnek, m     a ko lij kuull  m      la, taarbi mie 1dd ha   k  eed      ke   rjest j  rgl  ttm      t  n kiol   le, koonn ve r  ġnee   kest      net da      la  m  hss t  n.

5 l  kk

**Tuejjumu   , kookk ve   ke ooud  s kiol   la
vuoiġġadvuodid**

24  

*Ve r  ġnee   ki oolġt  s   od  ted kiol   la
vuoiġġadvuodid*

Ve r  ġnek   lgg suu tuejjumu   st ji   calttee 1      ned huol t  st,   to t  n l   jj staanuum kiol   la vuoiġġadvuod      de

tuõttân juõ'kkpeivvsaz jie'llmest. Tõt âlgg čuä'jted oummid, što kääzzkâstt säämas še.

Ve'rggnek vuäitt u'vdded pue'rab kiõll'la kääzzkõõzz še, ko mõõnn tän lää'jjest oudl-deet.

25 §

Ve'rgg'luõvâsvuõtt paa'lkin da luõvâsvuõtt tuâjast sää'mkiõl silttõõzz ha'ŋk'keem diõtt

Nâkam 2 §:z 1 momenttist mie'rruum valdia ve'rgg'nee'kk' ve'rgg'oummust, koonn ve'rgg'vu'vdd lij obbnes saa'mi dommvuu'd se'st, lij vuõiggâdvuõtt, te'l ko mâka son lij reâuggam tän ve'rgg'nee'kk' tuâjast uuccmõsân ee'jj ääi'j, vuä'ž'žad ve'rgg'luõvâsvuõd paa'lkin nâkam sää'mkiõl silttõõzz ha'ŋk'keem diõtt, kää'tt lij ta'rbes suu ve'rgg'tuâi hoi'ddjem diõtt. Nâkam ve'rgg'nee'kk' tuâjast âarai reâugglast lij seâmmannallsem oudl-dõõzzivui m vuõiggâdvuõtt vuä'ž'žad luõvâsvuõd tuâjstest tän seâmma ää'šš diõtt.

Oudpeä'lnn 2 §:z 1 momenttist mie'rruum kää'dd le'be kâ'ddõhttõõzz da nâkam 2 §:z 1 momeentt 2 da 3 pääi'kest mie'rruum valdia ve'rgg'nee'kk' tuâjast âarai ooumžed, koonn ve'rgg'vu'vdest vuä'ss lij saa'mi dommvuu'dest, di Paalgâskoo'ddi õhttõõzz personkâdda kuulli ooumžed vuei'tet miõttâd ve'rgg'luõvâsvuõd paa'lkin le'be luõvasvuõd tuâjast nâkam sää'mkiõl silttõõzz ha'ŋk'keem diõtt, te'l ko mâka son lij reâuggam tän ve'rgg'nee'kk' tuâjast uuccmõsân ee'jj ääi'j. Valdiasâbbar asetõõzzin vuei'tet šiõtt'teed jee'res mäâinin ve'rgg'luõvâsvuõd diõtt le'be luõvâsvuõd tuâjast diõtt.

Ve'rgg'luõvâsvuõtt'tu'mmstõõgg le'be ast luõvâsvuõd kuõskki tu'mmstõõgg mäinnân vuei'ted piijjâd, što reâugglaž räâjj ve'rgg'nee'kk'kin kee'rjlaž suâppmõõžž, koonn mie'ldd son reâugg ve'rgg'nee'kk' vuâlžen saa'mi dommvuu'dest mâŋŋa ve'rgg'luõvâsvuõd le'be mâŋŋa tuâjast luõvâsvuõd snäatnai ääi'j, kää'tt ij vuä'ž'ž lee'd kuu'kkab ko õhtt ee'kk'. Suâppmõ'šše vuei'tet vä'ldded meä'rrõõzz tõ'st, što reâugglaž mähss ve'rgg'nekka, te'l ko son mâka suâppum ääi'j se'st vuâlgg meâdda tuâjstes le'be ko suu pääkkat meâdda tuâjstes su'st šõddâm jee'res vââ'jj ko panntiõrvâsvuõd diõtt, jäänmõsân

kiõl mätt'tõõttmest vuõi'ggest šõddâm kuuli va'stteei suâppmõš-sääkk.

26 §

Sää'mkiõllkoontâr

Sää'mkiõl jâarglâttmõõžž da jee'res tän lää'jjest šiõtt'tuum tuâjai vâaras sää'mtee'gğ vuâlžen lij sää'mkiõllkoontâr, kää'tt âlgg lee'd saa'mi dommvuu'dest.

Sää'mkiõllonttrest šiõtt'teet tää'rkben valdiasâbbar asetõõzzin.

27 §

Sää'mkiõl veä'kk'teei

Sää'mjânnam läänhalltõõzzâst di valdia pirrõs- da pääiklažvaaldsem vuâlaž ve'rgg'nee'kk'kest vuäitt sä'mmlai dommvuu'dest lee'd sää'mkiõl veä'kk'teei. Veä'kk'teeja kääzzkõõzz lie ä'ššla dâaram.

28 §

Vuâppmõš da praavumuš

Juõ'kk' ve'rgg'nek' vuâpp jii'jjes tuâjain tän lää'jj jä'kk'tumuuzž.

Sää'mtee'gğ präâvv tän lää'jj suâvtumuuzž da vuäitt u'vdded vuâ'pstõõzz kiõll'lää'jj vuâlla kuulli kõõčmõõžžin da vuäitt ehdted pue'rõõzzid nâkam aa'šši teevvâm vâaras, kook jie leäkku kuddnalla.

29 §

Maainâs

Sää'mkiõllkoontâr oudd õõutsââ'jest sää'mtee'gğ mie'rriâm sää'mkiõllsâbrin juõ'kk' vaalpoodd sää'mteggâ mainnâz tõ'st, što mä'htt sää'mkiõl kuõskki lää'jj lie õnnum da mä'htt sä'mmlai kiõll'la vuõiggâdvuõd lie čõõdtum da mä'htt kiõllâârmõõžž lie mõõnnâm ooudârâra tõn mie'ldd ko valdiasâbbar asetõõzzin tää'rkben šiõtt'teet.

Valdiasâbbar kiõll'lää'jj suâvtem kuõskki mainnest šiõtt'teet kiõll'lää'jjest.

6 láakk

Pááđai šiött'tõõzz

30 §

Ceerkavlaž ve rǧǧnee kǧ

Seamma, što mái'd tán láä'jjest šiött'teet sää'mkiöl áánnmest valdia ve rǧǧnee kǧin, kuáskk áä'sšvuá'sslai áánnam kiöl da tuáimtemkee'rji da jee'res ä'sškee'rji áánnam kiöl Oulu aa'rhelkáá'dd duõmmkapittlest da nákam papp'pravlee'n'jain, kooi tuáimvouda sää'mmlai dommvu'vdd le'be vuá'ss tõi'st kooll, te'l ko ä'sš ij leákku nákam, što tõi vuáitt kiõččád ceerkavlää'jj (1054/1993) mie'ldd ceerkav jii'jjes ä'sšen, da ortodoksi ceerkavkáá'dd Oulu aa'rhelkáá'dd koontár.

Mái'd tán láä'jj 1, 4, 5, 8, 20 da 24 §:sin šiött'teet, kuáskk seámmanalla evaņe'lis-luternee kǧ ceerkav Enontekiõ, Aanar, Uccjoogg da Suá'djel sie'brkoo'ddid, te'l ko ä'sš ij leákku nákam, što tõi vuáitt kiõččád ceerkavlää'jj mie'ldd ceerkav jii'jjes ä'sšen, da ortodoksi ceerkavkáá'dd Sää'mjânnam sie'brkáá'dd.

31 §

Vadia mä'hssemõõlgtõs

Valdia täällarvvlõ'sse álgg vä'ldded mie'rtie'ǧǧ valdiaveä'kǧtie'ǧǧi väaras koo'ddid, sie'brid, sää'mmlai dommvu'vdd paalgâskoo'ddid da 18 §:sest mie'rruum privatoummid tán láä'jj áánnmest šõddâm láä'sskuuli kátteem diõtt.

32 §

Sää'm kiõl staattus snäätmai vaaldšem-vuu'din

Sää'mmlai vuõiggâdvuõđást vuážžad vuáđđskooul- da jee'res mátt'tõõzz jii'jjes jie'nkiõlin, sää'm kiõl mátt'tõõzzást di sää'm kiõlást mátt'tõskiõllân, mátt'tõsaunnen da tu'tkõskiõllân šiõ'tt'teet jee'rab.

Sää'mmlai vuõiggâdvuõđást vuážžad

pei'vvháaid jii'jjes jie'nkiõlin šiött'teet páárnai pei'vvháaidest u'vddum láä'jjest (36/1973).

Tán láä'jj 2 §:z 1 momenttist mie'rruum ve rǧǧnee kǧ á'lgge jää'kǧted tán láä'jj šiött'tõõzzid, ko suávteet puõcci sää'jest da vuõiggâdvuõđin u'vddum láä'jj (785/1992) da sosialhuõl ää'sšla sää'jest da vuõiggâdvuõđin u'vddum láä'jj (812/2000).

33 §

Tää'rǧab šiött'tõõzz

Tää'rǧab šiött'tõõzz tán láä'jj tiu'ddepiijmõõžžást uu'det valdiasábbar asetõõzzin.

7 láakk

Viõ'kǧešõddâm- da serddšiõtt'tõõzz

34 §

Viõ'kǧešõddmõš

Tät láä'kǧ šádd viõ'kǧe õđdee'jjmannu 1 peei'v 2004 da tõi'n káá'mtet sää'mkiõl áánnmest ve rǧǧnee kǧivui'm pá'zläštammannu 8. peei'v 1991 u'vddum láä'jj (516/1991) tõzz má'ņļlest rajjum muttõõzzi-vui'm.

Ju'n ouddâl ko tät láä'kǧ šádd viõ'kǧe, vu-ei'tet altteed tõi'n tiu'ddepiijmõõžž oudldam tuejjumuužž.

Tät láä'kǧ álgg lee'd Láä'ddjânnam šiött'tõõzzi norldõõggâst aanarsää'm-, nuõrt-sää'm- da tuõddársää'mkiõlid jáárglõ'ttum še.

35 §

Serddšiõtt'tõõzz

Ko jee'res laa'jjin le'be asetõõzzin lij sie'vvõs tain laa'jjin káá'mtum la'kke sää'mkiõl áánnmest ve rǧǧnee kǧivui'm, kiõččât što máņņa, ko tät láä'kǧ lij šõddâm viõ'kǧe, sie'vvõs meárkǧad sie'vvõžž tán la'kke.

Ko äšš lij alttuum ouddâl, ko tät lää'kk ve'rggnek ij äššvuässla vuõiggõõzz da šâdd viõ'kke, suåvteet tän lää'jj viõ'kke ouddõõzz diõtt jee'resnalla preem. šõddmest viõggâst åarai šiõtt'tõõzzid, te'l ko

He'lsnest rosttovmannu 15 peei'v 2003

Tää'ssvää'ld Presidentt

TARJA HALONEN

Vuõiggâdвуõttminister *Johannes Koskinen*